

COVID-19's mulige konsekvenser for dansk økonomi

FH fremlægger her tre mulige scenarier for udviklingen i dansk økonomi og konsekvenserne for beskæftigelsen og ledigheden. Scenarierne spænder fra et fald i BNP i år på 4-8 pct. FH's hovedscenarie indebærer et fald i BNP på ca. 6 pct. i 2020 med en gradvis genopretning og en vækst i underkanten af 3 pct. i 2021. Beskæftigelsen vil i det scenarie falde med 55.000 personer i år og stige med knap 20.000 næste år. Ledigheden beregnes til at øges med 50.000 personer i 2020, mens den påregnede jobskabelse næste år indebærer et beskedent fald i ledigheden på 3.000 personer. De negative konsekvenser af COVID-19 ville i fravær af hjælpepakkerne, herunder trepartsaftalen om midlertidig lønkomensation, være væsentligt større.

COVID-19 og den delvise nedlukning af samfundet har store konsekvenser for dansk økonomi og arbejdsmarkedet. Da der er tale om en sundhedskrise, som vi endnu ikke kender længden eller omfanget af, er det også meget vanskeligt at vurdere, hvor store de økonomiske skader bliver, og hvor længe de vil vare ved.

Dette notat beskriver tre scenarier for dansk økonomi og arbejdsmarkedet i lyset af COVID-19. Der er på grund af den enorme usikkerhed ikke tale om en egentlig prognose, men tre mulige forløb for aktiviteten i dansk økonomi og effekterne på arbejdsmarkedet.

FH's tre scenarier

FH's tre scenarier er bud på, hvor hurtigt dansk og international økonomi kan rejse sig igen, og hvilken betydning det vil have for fx væksten, beskæftigelsen og ledigheden.

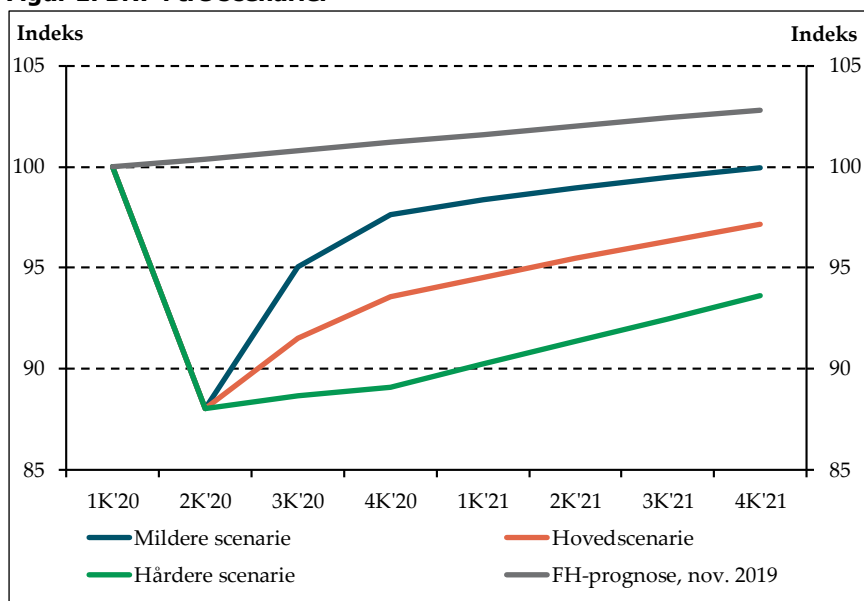
Mildere scenarie: I det *mildere scenarie* er der lagt til grund, at både dansk økonomi og verdensøkonomien oplever en relativt hurtig genopretning i løbet af 2020. Det forventes, at økonomien ved slutningen af 2021 er tilbage på aktivitetsniveauet fra før krisen.

Hovedscenarie: I *hovedscenariet* forudsættes det, at verdensøkonomien vil rejse sig mere gradvist, hvilket også påvirker genopretningen af dansk økonomi. I dette scenarie forventes aktiviteten ved udgangen af 2021 at have indhentet omtrent 75 pct. af det aktuelle tilbageslag.

Hårdere scenarie: I det *hårdere scenarie* antages det, at både dansk økonomi og verdensøkonomien vil rejse sig trægt. For dansk økonomi er der i dette scenarie lagt til grund, at aktiviteten vil være meget afdæmpet i 2020, og først for alvor begynde at stige næste år. Dermed forventes aktiviteten ved udgangen af 2021 i dette scenarie kun at have indhentet knap halvdelen af det aktuelle tilbageslag.

De tre scenarier er illustreret i figur 1.

Figur 1. BNP i tre scenarier

Anm.: Figuren viser udviklingen i BNP i FH's tre scenarier med 1. kvartal 2020 = indeks 100. Den grå linje viser den forventede BNP-udvikling i FH's økonomiske prognose, november 2019.

Kilde: Egne beregninger og skøn.

Det antages, at tilbageslaget især rammer i 2. kvartal 2020, og at der er tale om samme grad af tilbageslag i alle tre scenarier. Det forudsættes, at sundhedskrisen ikke forværres yderligere, og at der dermed ikke senere i 2020 eller i 2021 vil ske en smittespredning i en sådan grad, at det vil medføre en ny runde nedlukning af samfundet i Danmark og/eller i udlandet. Der antages desuden uændret økonomisk politik fremover og dermed samme økonomisk-politiske forudsætninger i de tre scenarier.

Der er sandsynlighed for, at økonomien både udvikler sig bedre og værre end illustreret i de tre scenarier. Fx hvis tilbageslaget i 2. kvartal 2020 viser sig mindre eller større end lagt til grund i scenarierne, ved justeringer/forlængelser af hjælpepakkerne og nye finanspolitiske tiltag eller ved en fornyet nedlukning af hele eller dele af økonomien.

Den markante økonomiske tilbagegang, vi indtil videre har oplevet som følge af nedlukningen af dele af samfundet i Danmark og resten af verden, vil i sig selv betyde, at der er udsigt til en samlet tilbagegang i økonomien i år. Det første årlige tilbageslag i over ti år. Det er blot et spørgsmål om, hvor stort faldet bliver.

Hovedscenarie: I hovedscenariet skønnes BNP at falde med 5¾ pct. i år og stige med 2¾ pct. i 2021, jf. tabel 1. Beskæftigelsen vil i dette scenarie falde med 55.000 personer i 2020 og stige med 18.000 personer i 2021. Bruttoledigheden vil stige med omkring 50.000 fuldtidspersoner i år og falde med 3.000 næste år.

Hovedscenariet er det scenarie, FH anser som mest sandsynligt på nuværende tidspunkt under de forudsætninger, der ligger til grund, jf. ovenfor. Det skal bl.a. også ses i lyset af, at smittespredningen p.t. er under kontrol i Danmark og også synes at være det i flere andre lande, samt at der nu sker en gradvis genåbning af samfundet både i Danmark og udlandet. Dertil er der spirende tegn på, at forbruget kan live op igen, når forbrugsmulighederne er til stede. Det taler for et mere positivt forløb end det hårdere scenarie.

Omvendt har der nu været omfattende inddæmningstiltag (smittebegrænsende foranstaltninger) i to måneder. Selv om der begynder at ske en genåbning af samfundet, sker den gradvist – med forbehold og, som det ser ud p.t., i flere trin med faser, der løber ind i sensommeren. Dertil vil der være dele af økonomien, som vil være ramt i længere tid, fx rejsebranchen og turismeindustrien generelt. Markante fald i forbruger- og erhvervstillid, meldinger om konkurser og fortsat stigende ledighed peger også i retningen af en mere gradvis genopretning frem for den hurtige genopretning, der lægges til grund i det mildere scenarie.

Tabel 1. Hovedtal for FH's tre scenarier, 2020-2021

	Mildere scenarie			Hovedscenarie		Hårdere scenarie	
	2019	2020	2021	2020	2021	2020	2021
	----- <i>Årlig vækst, pct.</i> -----						
Privat forbrug	2,2	-1,9	3,9	-3,9	3,1	-6,4	0,7
Erhvervsinvesteringer	2,8	-10,1	11,7	-15,9	6,2	-20,9	-0,4
Boligbyggeri	8,0	-4,1	6,0	-10,9	4,2	-14,4	0,6
Eksport	1,6	-6,2	3,7	-7,1	1,8	-8,2	-0,4
Import	0,1	-4,1	4,2	-5,7	2,7	-7,4	0,1
BNP	2,4	-3,9	4,2	-5,8	2,8	-7,7	0,5
	----- <i>Ændring i 1.000 personer</i> -----						
Beskæftigelse	2.998	-34	50	-55	18	-73	-27
Bruttoledige ¹⁾	104	33	-32	50	-3	65	26
	----- <i>Pct. af BNP</i> -----						
Offentlig saldo	3,7	-5,8	1,2	-7,6	0,1	-9,1	-1,3
	----- <i>Årlig vækst, pct.</i> -----						
Udlandsvækst ²⁾	2,2	-5,4	5,3	-6,0	3,2	-7,3	1,1

1) Bruttoledige er opgjort i fuldtidspersoner.

2) Udlandsvæksten er et eksportvægtet gennemsnit af BNP-væksten blandt Danmarks vigtigste samhandelslande, se evt. FH's økonomiske prognose, november 2019, tabel 2.1.

Anm.: Scenarierne er beregnet på baggrund af et grundforløb, som her er FH's økonomiske prognose, november 2019. Der er i det grundforløb ikke indarbejdet opdateret data siden november, inkl. seneste nationalregnskab.

Kilde: Danmarks Statistik, egne skøn og beregninger ved hjælp af ADAM's COVID-19-modul.

Mildere scenarie: I det mildere scenarie skønnes BNP at falde med ca. 4 pct. i år og stige med $4\frac{1}{4}$ pct. i 2021. Beskæftigelsen vil i dette scenarie falde med 34.000 personer i år og stige med 50.000 personer næste år, mens bruttoledigheden vil stige med ca. 33.000 fuldtidspersoner og falde med omtrent tilsvarende næste år.

Hårdere scenarie: I det hårdere scenarie vil BNP falde med $7\frac{3}{4}$ pct. i 2020 og stige med blot $\frac{1}{2}$ pct. næste år. I dette scenarie beregnes beskæftigelsen til at falde med 73.000 personer i 2020 og yderligere 27.000 personer i 2021. Samtidig vil bruttoledigheden stige med 65.000 fuldtidspersoner i år og med ca. 25.000 mere næste år.

Udlandsvækst og eksport

Coronakrisen ramte dansk økonomi i et meget stærkt udgangspunkt med solid vækst, høj beskæftigelse, lav ledighed og sunde offentlige finanser. Det vil alt andet lige mildne de negative konsekvenser af krisen.

Udlandsvæksten i voldsomt dyk i 2020 Dansk økonomi stod også væsentlig bedre rustet til en sådan krise end mange andre lande. Der er tale om et massivt dyk i udlandsvæksten i år i alle tre scenarier med BNP-fald på mellem $5\frac{1}{2}$ - $7\frac{1}{4}$ pct. Væksten i 2021 påvirkes naturligvis meget af graden af genopretning, og udlandsvæksten i de tre scenarier svinger mellem en vækst på blot 1 pct. i det hårdere scenarie til en vækst på $5\frac{1}{4}$ pct. i det mildere scenarie.

Den økonomiske udvikling i udlandet vil også påvirke udviklingen i dansk økonomi. Det gælder ikke mindst den faldende efterspørgsel fra eksportmarkederne, som vil svække eksporten af varer og tjenester. I hovedscenariet er der lagt op til et fald i eksporten på godt 7 pct. i år. Samtidig vil betydelig usikkerhed om udviklingen i verdensøkonomien også naturligt skabe stor usikkerhed om udviklingen i dansk økonomi.

Privatforbrug

Privatforbruget bliver bl.a. påvirket af den direkte effekt af de tiltag, som er blevet iværksat for at dæmpe spredningen af virus. Mulighederne for at forbruge på en række områder er ganske enkelt ikke til stede. Lavere beskæftigelse og højere ledighed rammer indkomsten og derigennem også forbruget. Derudover dæmpes det private forbrug af tilbageholdenhed som følge af frygt for smitte og usikkerhed om den fremtidige job- og indkomstsituation.

I hovedscenariet er der udsigt til et fald i privatforbruget på ca. 4 pct. i år, mens antagelserne om gradvis genopretning herhjemme giver et løft i privatforbruget på ca. 3 pct. næste år.

Erhvervsinvesteringer

Virksomhedernes investeringer påvirkes på samme måde gennem flere kanaler. Dyk i omsætningen og dermed indtjeningen – og herunder konkurser eller risiko for konkurser – lægger en betydelig dæmper på erhvervsinvesteringerne. Samtidig vil den enorme usikkerhed også hæmme investeringslysten.

I FH's hovedscenarie er der udsigt til et fald i erhvervsinvesteringerne på ca. 16 pct. i 2020 og en stigning på godt 6 pct. i 2021. Der er lagt til grund, at erhvervsinvesteringerne i dette scenarie genoprettes noget langsommere end privatforbruget givet den mere træge økonomiske udvikling i udlandet.

Arbejdsmarkedet

Beskæftigelsen og arbejdsløsheden påvirkes i denne krise lidt anderledes af den faldende aktivitet end normalt. Det skyldes ikke mindst trepartsaftalen om midlertidig lønkomensation, som holder hånden under flere tusinde arbejdspladser og sikrer, at lønmodtagerne kan hjemsendes med fuld løn frem for at modtage en fyreseddel, *jf. boks 1*. Det betyder også, at konsekvenser på økonomien alt andet lige mildnes.

Boks 1. Trepartsaftale om midlertidig lønkompensation

Aftale om midlertidig lønkompensation

Den 15. marts indgår regeringen og arbejdsmarkedets parter trepartsaftale om midlertidig lønkompensation.

Aftalen gælder for lønmodtagere i alle de private virksomheder, der er ekstraordinært hårdt økonomisk ramt som følge af COVID-19 og derfor står overfor at skulle varsle afskedigelser for minimum 30 pct. af medarbejderstaben eller mere end 50 ansatte.

Den midlertidige kompensationsordning vil gælde fra 9. marts til 9. juni 2020.

Den statslige lønkompensation til fyringstruede lønmodtagere vil udgøre 75 pct. af de samlede lønudgifter for de omfattede medarbejders løn månedligt, dog maksimalt 23.000 kr. pr. måned pr. omfattet fuldtidsansat. For timelønnede kan den statslige kompensation udgøre 90 pct., dog maksimalt 26.000 kr. pr. måned pr. omfattet fuldtidsansat.

Styrkelse af ordningen

Den 30. marts bliver regeringen og arbejdsmarkedets parter enige om at styrke trepartsaftalen med en forhøjelse af støtten.

Det maksimale støtteniveau for både funktionærer og ikke-funktionærer hæves til 30.000 kr. pr. måned pr. omfattet fuldtidsansat.

Staten vil fortsat finansiere 75 pct. af lønnen for funktionærer og 90 pct. af lønnen for ikke-funktionærer. Øvrige betingelser for lønkompensationsordningen følger den oprindelige aftale.

Forlængelse af ordningen

Den 18. april bliver regeringen og arbejdsmarkedets parter enige om at forlænge den midlertidige lønkompensationsordning med en måned, så den gælder frem til og med 8. juli.

Brug af ordningen

Mere end 25.000 virksomheder har indtil videre søgt om midlertidig lønkompensation til over 170.000 medarbejdere. Ved udgangen af april havde 95 pct. af virksomhederne fået udbetalt støtten.

Antagelser om brug af ordning i FH-scenarierne

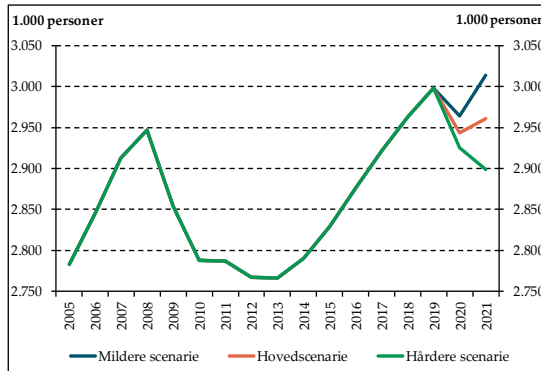
- Hovedscenarie: 50.000 personer samlet set i 2020, svarende til at 150.000 personer hjemsendes med lønkompensation i fire måneder.
- Mildere scenarie: 37.500 personer samlet set i 2020, svarende til at 150.000 personer hjemsendes med lønkompensation i tre måneder.
- Hårdere scenarie: 66.700 personer samlet set i 2020, svarende til at 200.000 personer hjemsendes med lønkompensation i fire måneder.

Faldende beskæftigelse og højere ledighed efter seks års opsving Uanset hvilket scenarie, der udspiller sig, vil beskæftigelsen i år ende med at være lavere end sidste år, *jf. figur 2a*. Dermed vil beskæftigelsen falde for første gang i syv år – fra et historisk højt niveau på knap 3 mio. personer.

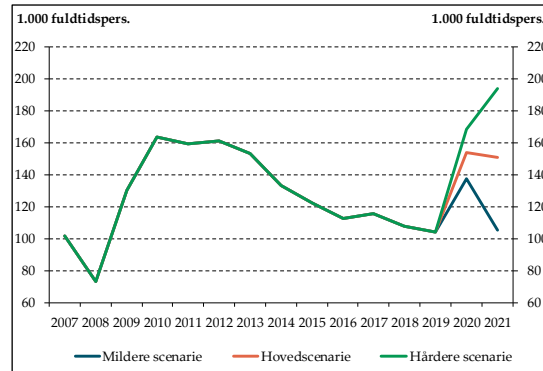
I hovedscenariet er der lagt op til et fald i beskæftigelsen på 55.000 personer i år og en mindre stigning næste år, der betyder, at beskæftigelsen i 2021 i dette scenarie forventes at ligge ca. 37.000 personer under niveauet i 2019. Ledigheden skønnes i hovedscenariet at stige til ca. 155.000 fuldtidspersoner i 2020, hvilket er lidt lavere end toppen under finanskrisen. Samtidig vil den påregnede jobskabelse betyde et mindre fald i ledigheden næste år. Samlet set er der i 2021 udsigt til knap 50.000 flere bruttoledige end i 2019. Der vil være tale om en ledighedsprocent i nærheden af 5½ pct. mod godt 6 pct. i 2010 og 3,7 pct. i 2019. Bemærk dog, at der i denne

krise ville være tale om en væsentlig højere ledighed, hvis der ikke var indgået aftale om midlertidig lønkompensation.

Figur 2a. Beskæftigelsen

Figur 2b. Bruttoledigheden

Kilde: Danmarks Statistik, egne skøn og beregninger ved hjælp af ADAM's COVID-19-modul.

I det mildere scenarie er der udsigt til et midlertidigt dyk i beskæftigelsen i år, der dog indhentes allerede næste år. Der er i dette scenarie lagt op til, at beskæftigelsen i 2021 vil slå en ny historisk rekord og ligge godt 15.000 personer højere end i 2019. Ledigheden skønnes i dette scenarie at stige i år, men falde næsten tilsvarende næste år, således at antallet af ledige i 2021 vil være omtrent på samme niveau som 2019.

I det hårdere scenarie er der lagt op til faldende beskæftigelse både i år og næste år. Et fald på samlet 100.000 personer. Samtidig beregnes her en stigning i ledigheden på i alt 90.000 fuldtidsledige i 2020 og 2021. Skulle det gå så vidt, ville der være tale om en ledighed på omkring 7 pct. af arbejdsstyrken – og dermed det højeste niveau i godt 15 år.

Offentlig sektor

Der er indtil videre iværksat hjælpepakker med tilskud, garantier, likviditetstilgag mv. for over 400 mia. kr. De forventede udgiftsmæssige konsekvenser for staten beløber sig til mere end 100 mia. kr., svarende til op mod 5 pct. af BNP.

COVID-19 vil påvirke det offentlige forbrug og den offentlige produktion. Der er dog meget stor usikkerhed om den samlede effekt. Dele af den offentlige sektor er eller har været lukket ned (fx skoler, daginstitutioner mv.), hvilket taler for en negativ påvirkning. Andre dele (fx sundhedssektoren) har kørt "over normalen", hvilket trækker op. Derudover har regeringen og KL aftalt at undtage COVID-19 relaterede udgifter i 2020 fra udgiftslofterne. Det vil alt andet lige øge det offentlige forbrug.

Der er samtidig aftalt fremrykninger af investeringer i kommunerne for godt 2½ mia. kr., som vil øge de offentlige investeringer.

Den offentlige saldo vil svækkes markant i år både som følge af konjunkturudviklingen og som følge af hjælpepakkerne. I FH's hovedscenarie er der lagt op til et underskud på den offentlige saldo på over 7½ pct. af BNP i år. Til sammenligning forventede FH i november 2019 et overskud på den offentlige saldo på 0,7 pct. af BNP. For 2021 er der omtrent balance på saldoen i FH's hovedscenarie.

EU har med en fælleserklæring fra landenes stats- og regeringschefer samt finansministre aktiveret den såkaldte generelle udtagesklausul som i praksis betyder, at medlemslandene ikke er bundet af EU's budgetregler under coronakrisen. Dermed vil Danmark ikke få en henstilling fra EU på grund af et uforholdsmæssigt stort underskud på den faktiske saldo.